บทที่ 11

ปัญหาเศรษฐกิจมหภาคและนโยบายเพื่อแก้ปัญหา

ปัญหาเศรษฐกิจมหภาค

- หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลก็คือการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- ปัญหาเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญ ได้แก่
  - ปัญหาขาดเสถียรภาพภายในได้แก่การเกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรงหรือเศรษฐกิจตกต่ำ
  - ปัญหาขาดเสถียรภาพภายนอกได้แก่เกิดการขาดดุลการชำระเงินอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง

ปัญหาเงินเฟ้อ

- ปัญหาเงินเฟ้อ (Inflation) คือสภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง
- การจะวิเคราะห์ว่าระบบเศรษฐกิจในขณะใดขณะหนึ่งมีปัญหาเงินเฟ้อหรือไม่จะต้องดูจาก “อัตราเงินเฟ้อ” ว่าสูงเพียงใด และสูงมาเป็นเวลานานพอที่จะถือว่าเกิดปัญหาหรือไม่

ปัญหาเงินเฟ้อ

- ปัญหาเงินเฟ้อมี 2 ประเภทที่สำคัญคือ
  - เงินเฟ้อด้านอุปสงค์ (Demand Pull Inflation)
  - เงินเฟ้อด้านต้นทุนหรือด้านอุปทาน (Cost Push Inflation)
- ปัญหาเงินเฟ้อที่เคยเกิดในอดีตช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยทั่วไปเป็นปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์
- ปัญหาเงินเฟ้อด้านต้นทุนมีมากในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- สาเหตุสำคัญของปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์คือ การที่ความต้องการซื้อสินค้าโดยทั่วไปหรือ “อุปสงค์” เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยที่การผลิตไม่อาจเพิ่มตอบสนองได้เพียงพอ
- อุปสงค์โดยทั่วไปอาจเพิ่มขึ้นมากเนื่องจาก 2 สาเหตุคือ
  - ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมากอย่างรวดเร็ว
  - ส่วนประกอบของอุปสงค์รวมเพิ่มขึ้นมาก

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- การที่ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมาก ทำให้ประชาชนมีเงินจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ถ้าการผลิตสินค้าเพิ่มได้ไม่ทันต่อความต้องการจะทำให้เกิดความขาดแคลน และราคาสูงขึ้น
  - ทฤษฎีที่อธิบายการสูงขึ้นของราคาเช่นนี้เรียกว่า "ทฤษฎีปริมาณเงิน" ซึ่งสรุปได้ว่าถ้าปริมาณเงินเพิ่มขึ้น โดยที่ปริมาณสินค้าคงที่ ราคาสินค้าจะสูงขึ้น

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- การเพิ่มขึ้นของส่วนประกอบของอุปสงค์รวม เช่นการบริโภค การลงทุน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ย่อมเป็นผลให้อุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น ถ้าการผลิตไม่อาจเพิ่มตอบสนองได้เพียงพอ ก็จะทำให้เกิดความขาดแคลนและราคาสินค้าสูงขึ้น
  - การเพิ่มของอุปสงค์รวมอาจเกิดจากนโยบายรัฐบาลทั้งทางตรง(เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาล) และทางอ้อม(ลดภาษีทำให้การบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้น)

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- เงินเฟ้อด้านอุปสงค์ถ้าไม่สูงเกินไปมักถือว่าเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ เนื่องจาก
  - ราคาที่สูงขึ้นทำให้ผู้ประกอบการกำไรดี นำไปสู่การขยายการลงทุน ขยายการผลิต และการจ้างงาน
  - แม้ว่าสินค้าจะราคาสูงขึ้น แต่ถ้าอำนาจซื้อก็สูงขึ้นเพียงพอรองรับได้ ก็ทำให้สามารถขายสินค้าได้

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- ถ้าเงินเฟ้อสูงมากหรือเกิดติดต่อกันเป็นเวลานานเกินไปก็จะก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรง
  - ผู้มีรายได้ประจำเปลี่ยนแปลงยากจะอำนาจซื้อลดลงมาก เมื่อราคาสูงขึ้นต่อเนื่อง
  - การที่ราคาสินค้าทั่วไปสูงขึ้นมาก ทำให้ความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลกลดลง จนสูญเสียตลาดไป

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- การวิเคราะห์ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์แยกได้เป็น 2 กรณีย่อยคือ
  - กรณีปริมาณเงินคงที่ (no money validation)
  - กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น (money validation) ซึ่งเป็นเพราะธนาคารกลางต้องการป้องกันเศรษฐกิจชะลอตัวและการว่างงาน

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินคงที่

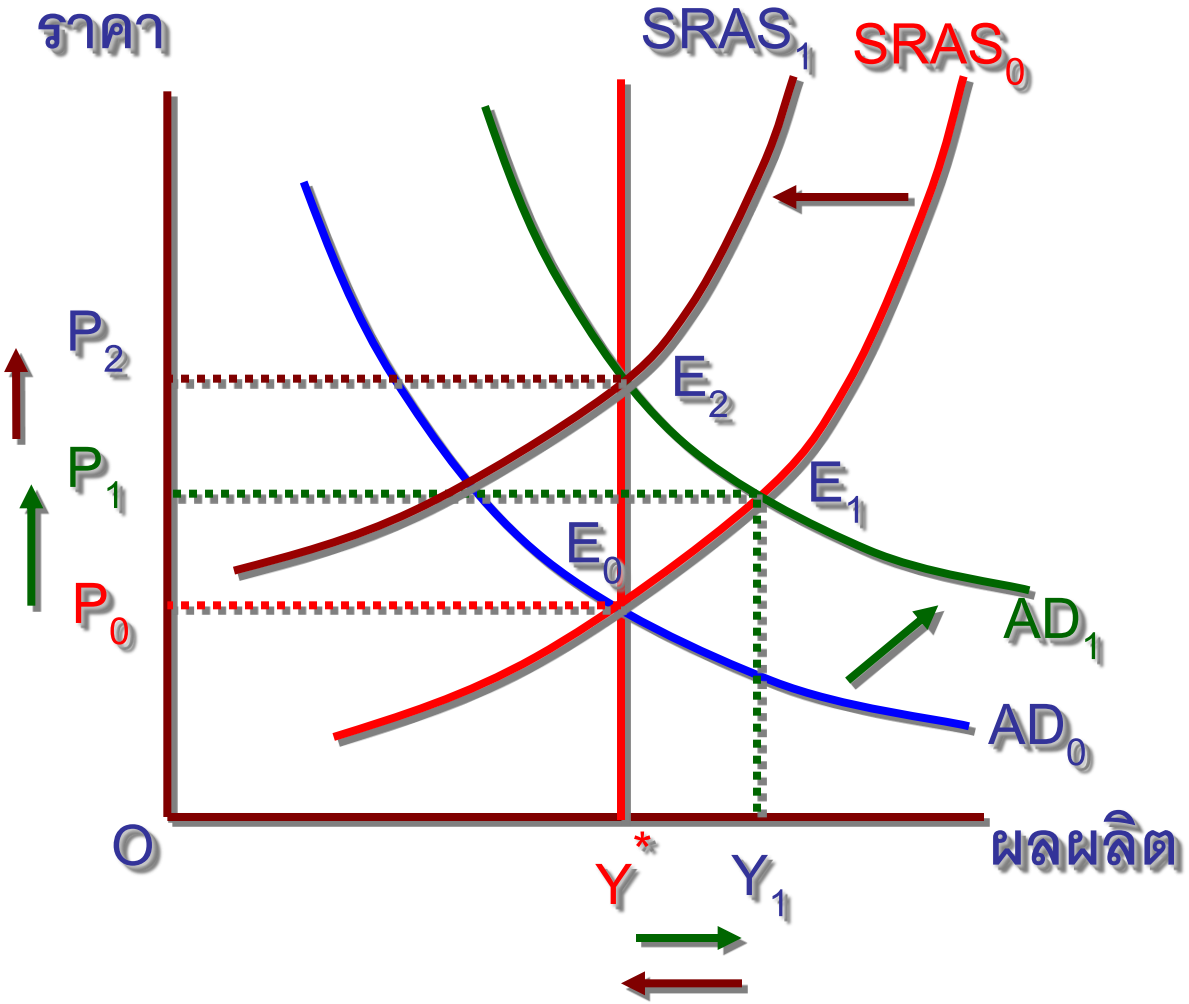

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินคงที่

- อุปสงค์เพิ่มทำให้เส้น AD เลื่อนจาก AD_0 เป็น AD_1 ราคาสูงขึ้นจาก OP_0 เป็น OP_1 ผลผลิตเพิ่มเป็น OY_1 ซึ่งเกินขีดความสามารถการผลิต OY*
- การผลิตเกินขีดความสามารถทำให้ ค่าจ้าง และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ สูงขึ้นเส้น SRAS เลื่อนจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ผลผลิตกลับมาอยู่ OY* แต่ราคายิ่งสูงขึ้นไปอีกเป็น OP_2

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

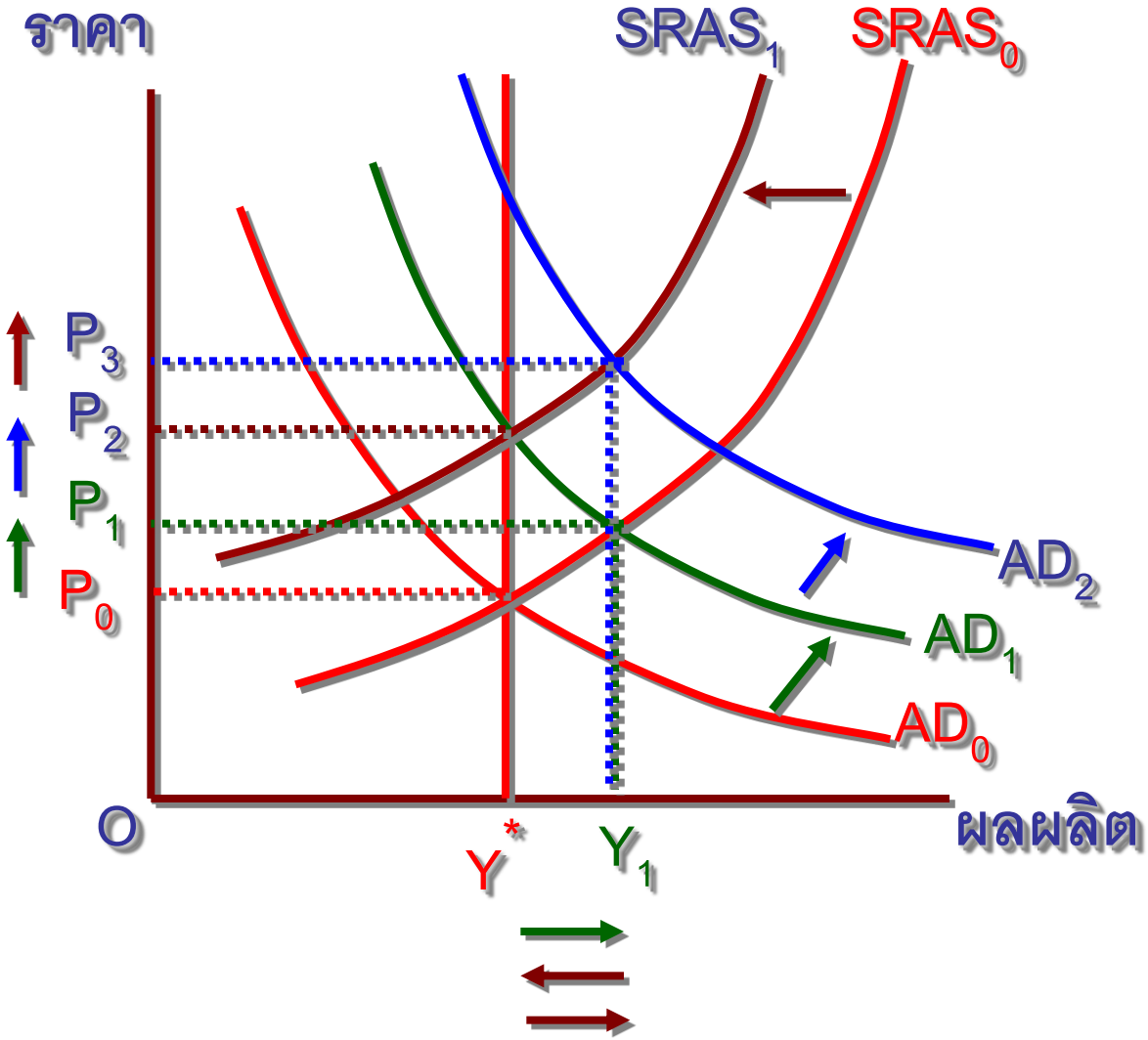

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

- อุปสงค์เพิ่มทำให้เส้น AD เลื่อนจาก AD_0 เป็น AD_1 ราคาสูงขึ้นจาก OP_0 เป็น OP_1 ผลผลิตเพิ่มเป็น OY_1 ซึ่งเกินขีดความสามารถการผลิต OY*
- การผลิตเกินขีดความสามารถทำให้ ค่าจ้าง และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ สูงขึ้นเส้น SRAS เลื่อนจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ราคาสูงขึ้นไปอีกเป็น OP_2
- ถ้ามีการเพิ่มปริมาณเงินเพื่อป้องกันการชะลอตัวเศรษฐกิจและการว่างงานทำให้เส้น AD เลื่อนจาก AD_1 เป็น AD_2 ราคาสูงขึ้นไปอีกเป็น OP_3

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทาน

- สาเหตุสำคัญของเงินเฟ้อด้านอุปทานก็คือ การที่ต้นทุนการผลิต เช่น ค่าจ้าง ราคาน้ำมัน ราคาวัตถุดิบเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- เมื่อต้นทุนการผลิตสำคัญเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ผลิตจำเป็นต้องขึ้นราคาตาม

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทาน

- การวิเคราะห์ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทานแยกได้เป็น 2 กรณีย่อยคือ
  - กรณีปริมาณเงินคงที่ (no money validation)
  - กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น (money validation) ซึ่งเป็นเพราะธนาคารกลางต้องการป้องกันเศรษฐกิจชะลอตัวและการว่างงาน

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทานกรณีปริมาณเงินคงที่

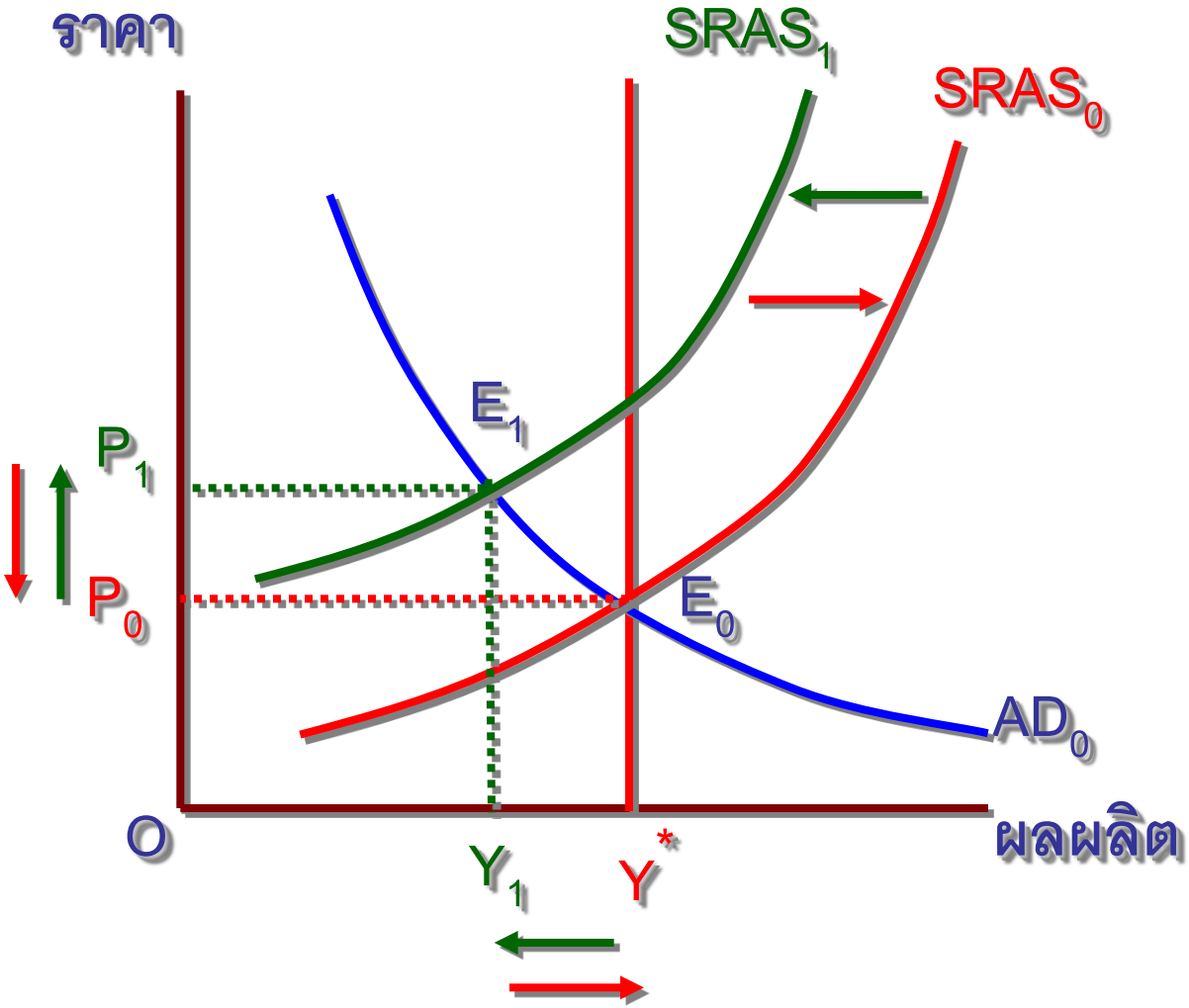

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทานกรณีปริมาณเงินคงที่

- ต้นทุนเพิ่มทำให้เส้นอุปทานเลื่อนจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ราคาสูงขึ้นจาก OP_0 เป็น OP_1 ผลผลิตลดลงเป็น OY_1 ซึ่งต่ำกว่าขีดความสามารถการผลิต OY*
- การผลิตต่ำกว่าขีดความสามารถทำให้ ค่าจ้าง และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ลดลงเส้นอุปทานเลื่อนกลับจาก $SRAS_1$ เป็น$SRAS_0$ ผลผลิตกลับมาอยู่ OY* และราคาลดกลับมาอยู่ที่ OP_0

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทานกรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

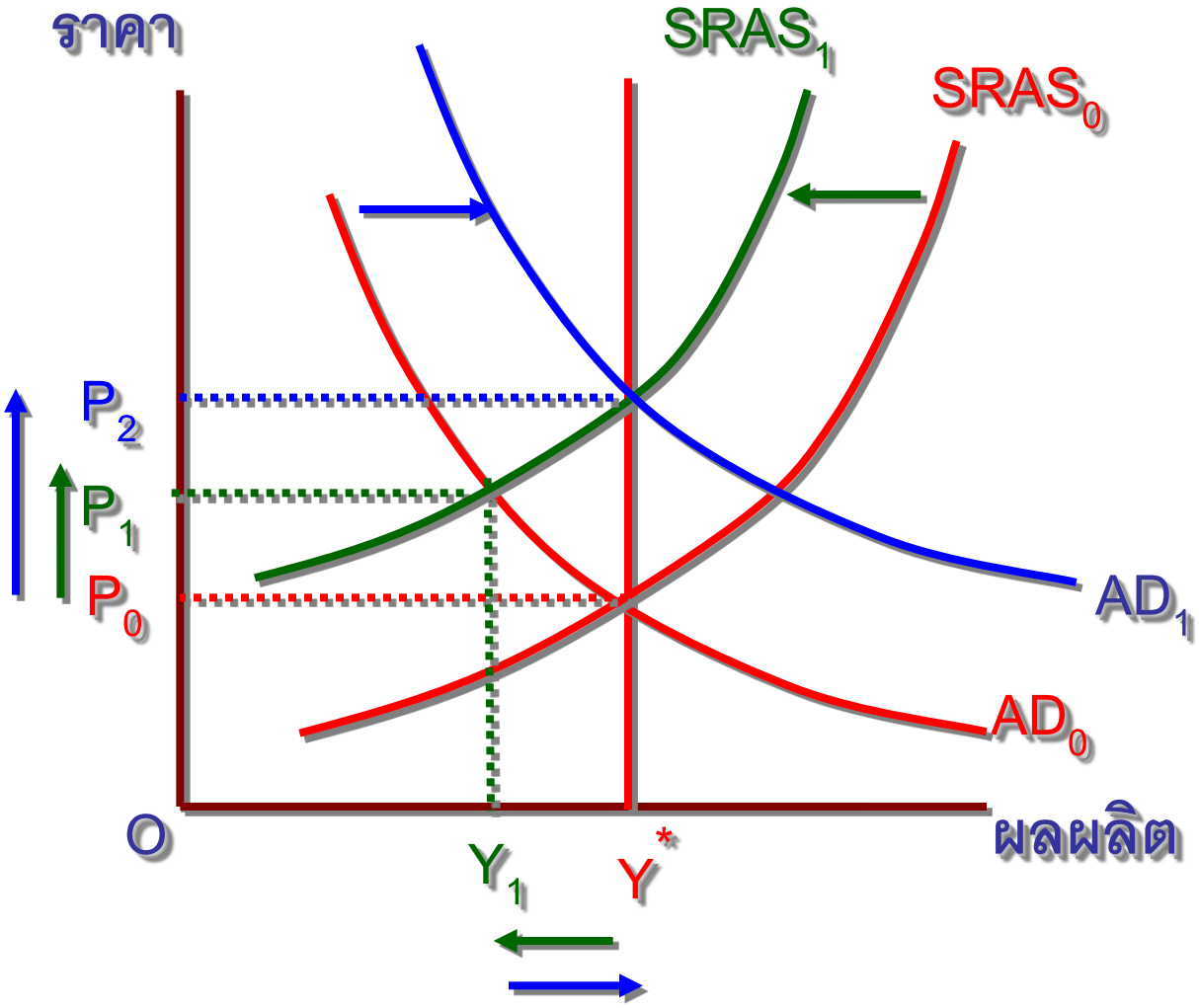

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

- ต้นทุนเพิ่มทำให้เส้นอุปทานเลื่อนจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ราคาสูงขึ้นจาก OP_0 เป็น OP_1 ผลผลิตลดลงเป็น OY_1 ซึ่งต่ำกว่าขีดความสามารถการผลิต OY*
- ขณะที่ผลผลิตต่ำกว่าระดับขีดความสามารถการผลิตทำให้ธนาคารกลางเกรงว่าเศรษฐกิจจะชะลอตัวจึงเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปในระบบทำให้เส้นอุปสงค์เลื่อนจาก AD_0 เป็น AD_1 ราคาจึงสูงขึ้นไปอีกเป็น OP_2แต่ผลผลิตเพิ่มกลับมาอยู่ที่ระดับ OY*

นโยบายรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

1. <u>นโยบายการเงิน</u> ทำได้ด้วยการลดปริมาณเงิน เพื่อลดเงินหมุนเวียนในมือประชาชนลง มาตรการของนโยบายการเงินที่จะเกิดผลเร็วที่สุดคือ การขึ้นอัตราดอกเบี้ย ควบคุมการขยายสินเชื่อ
2. <u>นโยบายการคลัง</u> ทำได้ด้วยการขึ้นภาษี (จะไปลดการบริโภคและการลงทุน) และลดการใช้จ่ายของรัฐบาล เป็นผลให้อุปสงค์รวมลดลง

นโยบายรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

- การแก้ปัญหาเงินเฟ้อด้วยนโยบายการเงินและการคลังมักใช้ได้ผลดีถ้าเป็นเงินเฟ้อด้านอุปสงค์ เพราะทั้ง 2 นโยบายไปลดอุปสงค์รวมที่มากเกินไปลง จึงเป็นการแก้ที่ต้นเหตุของปัญหา
- แต่ถ้าเป็นเงินเฟ้อด้านต้นทุน การใช้นโยบายการเงิน-การคลังแก้ปัญหาด้วยการลดอุปสงค์รวมจะไม่ใช่เป็นการแก้ที่ตรงสาเหตุ และยังไปซ้ำเติมธุรกิจที่ต้นทุนสูงอยู่แล้ว เนื่องจากทำให้อำนาจซื้อทั่วไปลดลง

ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- ปัญหาเงินฝืด (Deflation) มีลักษณะตรงกันข้ามกับปัญหาเงินเฟ้อ นั่นก็คือเป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปมีแนวโน้มตกต่ำลง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่มีสินค้าเหลือขายเป็นจำนวนมาก ผู้ผลิตจึงต้องปรับลดราคาลง
- ปัญหาเศรษฐกิจถดถอย (Recession) มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาเงินฝืด นั่นก็คือการที่อำนาจซื้อในระบบเศรษฐกิจมีไม่เพียงพอ ทำให้สินค้าล้นตลาด ผู้ผลิตต้องปรับลดราคา ลดการผลิต และลดการจ้างงาน

ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การจะวิเคราะห์ว่าในระบบเศรษฐกิจใดมีปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอยหรือไม่ ดูได้จาก
  - อัตราเงินเฟ้อที่ค่อนข้างต่ำมาก
  - อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
  - ดัชนีการผลิตและการลงทุนทางอุตสาหกรรมมีแนวโน้มลดต่ำลง
  - มีกำลังการผลิตส่วนเกิน(Excess Capacity)เพิ่มขึ้นมากในอุตสาหกรรมทั่วไป

ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- เศรษฐกิจถดถอยที่ไม่มีการแก้ไข อาจนำไปสู่ปัญหาที่รุนแรงมากขึ้นจนทำให้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำ (Depression) ขึ้นได้ในที่สุด
  - การปลดคนงานออกทำให้อำนาจซื้อในระบบลดลง
  - มีผู้ซื้อสินค้าน้อยลง ผู้ผลิตปรับลดราคา การผลิต และการจ้างงาน
  - อำนาจซื้อในระบบลดลงอีก

ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- สาเหตุของภาวะเศรษฐกิจถดถอย
  - เกิดอุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) หรือก็คือการที่ปริมาณสินค้ามีมากเกินความต้องการไปมาก
  - อุปสงค์รวมลดลงอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง เช่น
    - การที่รัฐบาลเพิ่มภาษี หรือลดการใช้จ่ายของภาครัฐบาลลง
    - การที่ปริมาณเงินและสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจลดลง

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอยอาจทำได้ดังนี้
  - ใช้<u>นโยบายการคลัง</u> เพิ่มอุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจขึ้น
  - ใช้<u>นโยบายการเงิน</u> เพิ่มปริมาณเงินและสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจ

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การใช้นโยบายคลังแก้ปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ทำได้ด้วยการเพิ่มอุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจขึ้น
  - ลดภาษีเงินได้ ทำให้รายได้หลังหักภาษีของผู้บริโภคมากขึ้น นำไปสู่การบริโภค และการลงทุนมากขึ้น
  - ลดภาษีมูลค่าเพิ่ม ทำให้สินค้าราคาถูกลง นำไปสู่การจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น
  - ลดภาษีธุรกิจ ทำให้ธุรกิจมีรายได้เหลือสำหรับลงทุนเพิ่มขึ้น
  - เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาล เป็นการเพิ่มอุปสงค์รวมโดยตรง

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- อุปสงค์รวมที่เพิ่มขึ้นทำให้มีความต้องการซื้อเพียงพอจะตอบสนองผลผลิตที่มีมากเกินไปได้
- เมื่อผู้ผลิตสามารถขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น ก็จะไม่ลดการผลิตและไม่ลดการจ้างงานต่อไป
- ผลของการแก้ปัญหา จะทำให้รัฐบาลขาดดุลงบประมาณ เนื่องจากต้องใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากในขณะที่รายรับจากภาษีต่าง ๆ ลดลง
- รัฐบาลจำเป็นต้องก่อหนี้เพื่อหาเงินมาใช้จ่าย

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การใช้นโยบายการเงินในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจถดถอยทำได้ด้วยการเพิ่มปริมาณเงินและสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจ
  - เพิ่มปริมาณธนบัตรและเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในระบบ (อาจทำผ่านการที่รัฐบาลกู้ยืมจากธนาคารกลาง แล้วธนาคารกลางใช้พันธบัตรรัฐบาลหนุนหลังพิมพ์ธนบัตรออกมาหมุนเวียนผ่านทางการใช้จ่ายของรัฐบาล)

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- ส่งเสริมให้สถาบันการเงินขยายสินเชื่อ โดยผ่อนคลายมาตรการควบคุมการขยายสินเชื่อ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้จ่ายบริโภคและลงทุนมากขึ้น
- ลดอัตราดอกเบี้ย เพื่อจูงใจให้มีการลงทุนและใช้จ่ายบริโภคสินค้าที่มีราคาสูง เช่นบ้าน รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ ผ่านกระบวนการผ่อนชำระ

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การขยายปริมาณเงินและสินเชื่อ ทำให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยเพิ่มมากขึ้น จนสามารถระบายสินค้าที่ล้นตลาดออกไปได้และกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการจ้างงานใหม่ต่อไป
- ในขณะที่เกิดเศรษฐกิจถดถอย ธุรกิจหรือบุคคลที่กู้ยืมไปจากสถาบันการเงินผ่านมาตรการขยายสินเชื่อ อาจไม่สามารถหาเงินมาจ่ายหนี้และดอกเบี้ยคืน ทำให้เกิดปัญหาต่อสถาบันการเงิน และอาจทำให้ปัญหาเศรษฐกิจถดถอยรุนแรงหนักขึ้น

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจตกต่ำมาก สถาบันการเงินต่าง ๆ อาจไม่กล้าขยายสินเชื่อเพราะเกรงว่าจะเกิดปัญหาหนี้สูญ ทำให้มาตรการส่งเสริมการขยายสินเชื่อใช้ไม่ได้ผล
- ถ้าเศรษฐกิจตกอยู่ในสถานการณ์ที่เรียกว่า “กับดักสภาพคล่อง” (Liquidity Trap) ซึ่งก็คือภาวะที่อัตราดอกเบี้ยต่ำมากจนถึงที่สุด การพยายามเพิ่มปริมาณเงิน เพื่อให้อัตราดอกเบี้ยลดลงและกระตุ้นการลงทุนจะไม่มีผลใด ๆ

ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- ปัญหาการขาดเสถียรภาพภายนอกได้แก่การที่ประเทศขาดดุลการชำระเงินอย่างมากและมีแนวโน้มจะเป็นเช่นนั้นต่อไปอีก
- การขาดดุลการชำระเงินแสดงว่าภาระการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศเพื่อซื้อสินค้าและจ่ายชำระหนี้ มีมากกว่าปริมาณเงินตราต่างประเทศที่ได้รับเข้ามาในระบบเศรษฐกิจ

ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- การขาดดุลการชำระเงินทำให้ประเทศต้องสูญเสียสำรองเงินตราต่างประเทศออกไป ซึ่งทำให้ความสามารถจะจ่ายชำระหนี้ต่าง ๆ ในกระบวนการติดต่อทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่นลดน้อยลง
- ปริมาณสำรองเงินตราที่เหลืออยู่น้อยทำให้เจ้าหนี้ในต่างประเทศไม่ไว้วางใจ และเรียกให้ชำระหนี้คืนหรือไม่ต่ออายุสัญญาเงินกู้ ทำให้ยิ่งต้องสูญเสียสำรองเงินตราต่างประเทศออกไปมากขึ้น

ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- การสูญเสียเงินตราต่างประเทศออกไปมาก ทำให้ค่าเงินตราของประเทศนั้นอ่อนค่าลง (Depreciate) ภาระการหาเงินตราต่างประเทศมาชำระหนี้จึงหนักยิ่งขึ้น
- ถ้าสินค้านำเข้าเป็นสินค้าจำเป็นที่ยากจะปรับลดได้ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง การที่ค่าเงินอ่อนค่าลงจะทำให้มูลค่าการนำเข้าสูงขึ้นมาก(แม้ปริมาณนำเข้าอาจไม่เปลี่ยนแปลง) และทำให้เกิดการขาดดุลชำระเงินเพิ่มขึ้น

ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- การลดการนำเข้าสินค้าประเภทวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออกเพราะต้นทุนสูงขึ้น จะทำให้ความสามารถในการส่งออกลดน้อยลง และยากจะแก้ปัญหาการขาดดุลชำระเงินได้
- การที่ประเทศใดขาดดุลการชำระเงินต่อเนื่อง แสดงว่าไม่สามารถหาเงินตราต่างประเทศมาจ่ายชำระค่าสินค้าและหนี้สินได้ ในที่สุดก็จะหนี้สินล้นพ้นตัวและล้มละลายทางการเงิน

สาเหตุของปัญหาขาดเสถียรภาพภายนอก

- การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด เนื่องจาก
  - ขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่องและมูลค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ
  - ขาดดุลบริการ เช่นต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศจากการที่มีผู้ออกไปเที่ยวต่างประเทศมาก และต้องจ่ายค่าบริการขนส่ง บริการธนาคาร ฯลฯ แก่ต่างประเทศ
  - มีภาระต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้แก่เจ้าหนี้ในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก
  - ชาวต่างชาติที่มาทำงานภายในประเทศ ส่งรายได้กลับออกไปเป็นจำนวนมาก

สาเหตุของปัญหาขาดเสถียรภาพภายนอก

- การขาดดุลบัญชีทุน เนื่องจาก
  - นักลงทุนต่างประเทศถอนเงินลงทุนกลับเป็นจำนวนมาก
    - เงินลงทุนในตลาดหลักทรัพย์
    - เงินลงทุนโดยตรง
  - เจ้าหนี้เรียกเงินกู้คืน และไม่ต่อสัญญาเงินกู้ใหม่ ทำให้ต้องหาเงินมาจ่ายหนี้คืนเป็นจำนวนมาก
  - อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศสูงมากโดยเปรียบเทียบ ทำให้เกิดกระแสเงินทุนไหลออกเป็นจำนวนมาก

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- การแก้ปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัด อาจทำได้โดย
  - พยายามลดการนำเข้าสินค้าไม่จำเป็นด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การรณรงค์ให้นิยมสินค้าที่ผลิตในประเทศ, การเพิ่มภาษีสินค้าเข้า, การกำหนดโควตาสินค้าเข้า แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับข้อตกลงการค้าต่าง ๆ
  - จำกัดการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยการเก็บภาษีการเดินทางออกนอกประเทศ การห้ามข้าราชการเดินทางไปต่างประเทศโดยไม่จำเป็น เป็นต้น

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจัง เพื่อดึงดูดเงินตราจากนักท่องเที่ยว
- ส่งเสริมการส่งออกสินค้าเพื่อหารายได้เข้าประเทศด้วยการช่วยภาคเอกชนในการเจรจาหาตลาดการค้าใหม่, ช่วยลดภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าส่งออก, ช่วยเหลือหาเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และเจรจาให้ต่างประเทศลดการกีดกัน
- ส่งเสริมการเดินทางไปทำงานต่างประเทศที่จะสามารถนำรายได้ส่งกลับมาได้มาก

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- ลดค่าเงินลง หรือรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้ค่าเงินบาทสูงเกินไป เพื่อให้ราคาสินค้าส่งออกถูกลงในสายตาต่างชาติ ในขณะที่สินค้านำเข้าจะแพงขึ้นในสายตาคนไทย

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- การแก้ปัญหาขาดดุลบัญชีทุน อาจทำได้โดย
  - ส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ซึ่งจะทำให้ได้ทั้งเงินตราและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาในประเทศ
  - พัฒนาตลาดหลักทรัพย์ให้มีเสถียรภาพน่าเชื่อถือ เพื่อดึงดูดเงินตราต่างประเทศผ่านการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- ใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยสูง เพื่อจูงใจให้มีการนำเงินจากภายนอกมาให้กู้หาผลตอบแทนภายในประเทศ
- สร้างเสถียรภาพทางสังคมและการเมือง อย่าให้เกิดความปั่นป่วนวุ่นวาย เพราะการมีเสถียรภาพจะเป็นสิ่งจูงใจสำคัญต่อการลงทุนของนักลงทุนจากต่างประเทศ

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- ข้อที่ต้องระวังในการดำเนินการแก้ปัญหาก็คือ
  - ความเสี่ยงจากการถอนเงินลงทุนกลับของนักลงทุนต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งสามารถถอนเงินออกไปได้อย่างรวดเร็ว
  - การใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยสูงเพื่อดึงดูดเงินลงทุนจะเป็นผลเสียต่อการตัดสินใจบริโภคและลงทุนภายในประเทศ

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- การลดค่าของเงินเพื่อส่งเสริมการส่งออก อาจไม่เกิดผลดีมากดังที่คาดหวัง ถ้าหากประเทศคู่แข่งในการส่งออกก็ลดค่าเงินลง หรือในกรณีที่ประเทศคู่ค้าก็ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเช่นกัน
- ผลดีของการลดค่าเงินที่มีต่อการจำกัดการนำเข้า อาจไม่เกิดขึ้นถ้าสินค้าเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าจำเป็น และวัตถุดิบที่นำเข้ามาเพื่ออุตสาหกรรมการส่งออก